

Thăng Long-Hà Nội ngàn năm văn hóa-lịch sử

Nguyễn Hoat

Năm 2020 Hà-Nội đã long trọng cử hành đại lễ kỷ niệm 1.010 năm kể từ khi vua Lý Thái Tổ ban Chiếu dời đô từ Hoa Lư về thành Đại La và đổi tên thành Thăng Long nay là Hà-nội .

Trước đây, từ thế kỷ thứ 9, trong thời Bắc thuộc, Thăng Long, có tên là Tống Bình, dưới sự đô hộ của nhà Đường cải tên là Đại La, là thủ phủ của An Nam.

Nhà Lý kế tiếp nhà Tiền Lê, do Lý Công Uẩn người làng Cổ Pháp lập nên và là một triều đại trị vì suốt 216 năm, gồm 8 đời vua. Nhà Lý khởi đầu cho một nước Đại Việt độc lập, tự chủ và là vương triều trong lịch sử ta đã có nhiều chiến công đánh Tống bình Chiêm mở mang bờ cõi về phương nam tới Quảng Bình.

Vua Lý Thái Tổ có tầm nhìn sâu rộng về tổ chức quốc gia, định kinh đô để phát triển lâu dài, triều đình, nhân dân, Phật giáo, ngoại giao với nước láng giềng, tổ chức một quân đội, dẹp loạn và ổn định quốc gia.

Nhận định về địa thế quan trọng của Thăng Long, trong chiếu dời đô nhà vua viết: "thành Đại La, đô cũ của Cao Vương, ở giữa khu vực trời đất, được thế rồng cuộn hổ ngồi, chính giữa nam bắc đông tây, tiện nghi núi sông sau trước. Vùng này mặt đất rộng mà bằng phẳng, thế đất cao mà sáng sủa, dân cư không khổ thấp trũng tối tăm, muôn vật hết sức tươi tốt phồn thịnh."

Thành Thăng Long là kinh đô của Đại Việt suốt từ thế kỷ 11 cho tới thế kỷ 18 qua các triều đại Lý-Trần -Lê. Nhà Hồ soán ngôi nhà Lê dời kinh đô về Thanh Hóa (1400-1407). Nhà Lê trung hưng lại đóng đô ở Thăng Long. Từ Tây Sơn đến hết triều đại nhà Nguyễn, Thăng Long không còn là kinh đô nữa; kinh đô Đại Việt khi đó ở Phú Xuân (Huế), năm 1831, Thăng Long đổi tên thành Hà Nội nhưng Hà Nội vẫn là nơi văn vật nhất nước, là thành phố đứng đầu cả nước về sự nghệ thuật, về công nghiệp, về thương nghiệp, về dân số, và về văn hóa.

Khi thực dân Pháp xâm chiếm Việt Nam, ở Thành Hà Nội, quân Pháp đã gặp phải sức phản kháng mạnh mẽ nhất. Người Hà Nội liên tiếp đứng lên chống lại ách đô hộ. Ngày 19/8/1945, Hà Nội khởi nghĩa lập chính quyền cách mạng, mở đầu cho Tổng khởi nghĩa trên toàn quốc, ngày 2/9/1945, tại quảng trường Ba Đình, Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc bản tuyên ngôn độc lập, khai sinh ra nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Từ năm 1945 đến nay, Thăng Long - Hà Nội là thủ đô của nước Việt Nam.

Thời Pháp thuộc, phủ Thống Soái ở Hà- nội là đầu não hành chính quan trọng cai trị toàn xứ Bắc Kỳ của quân đội viễn chinh. Nhật đảo chính Pháp ngày 9/03/1945 thì nơi đây đổi thành phủ Khâm Sai và đổi tên là Bắc Bộ phủ là nơi làm việc của chủ tịch Hồ chí Minh và chính phủ.

Thủ đô được giải phóng vào ngày 10/10/1954 và Báo Hà-nội mới ra số đầu tiên ngày 24/10/1957.

Năm 1986, thực hiện đường lối chính sách của Nhà nước phát triển kinh tế thị trường, mở rộng lưu kinh tế, kích lệ người dân mở mang, phát triển kinh tế, buôn bán, khu phố cổ dần được phục hồi phát triển và sầm uất hơn trước. Trong khu vực phố cổ ở Quận

Hoàn Kiếm ngày nay, trong số 76 phố vẫn có 47 phố bắt đầu bằng chữ “Hàng” và dù có thay đổi về ngành nghề và hàng hoá, nhưng nhiều con phố vẫn giữ trong mình những giá trị lịch sử văn hoá truyền thống

Ngày nay trong xây dựng hoà bình, Thủ đô Hà Nội luôn đi đầu trong cả nước về nhiều lĩnh vực. Sau hơn bốn thập kỷ chấm dứt chiến tranh, hơn 30 năm thời kỳ đổi mới, dưới sự lãnh đạo của Nhà nước, Hà Nội đã và đang đổi thay từng bước, từng ngày. Từ một thủ đô nghèo nàn, lạc hậu và đổ nát sau chiến tranh, với sức mạnh thần kỳ, Hà Nội đã vươn mình đứng dậy. Tăng trưởng kinh tế hơn 3 thập kỷ đổi mới vừa qua, liên tục đạt từ 8 đến 12%/ năm.

Khách du lịch tăng gia hằng năm đạt khoảng hơn 26 triệu lượt người, trong đó, khách quốc tế đạt 5,74 triệu. Trong mắt du khách ngoại quốc, Hà Nội có nhiều đặc điểm như hồ Hoàn Kiếm, hồ Tây, phố cổ, lăng Bác Hồ, hoàng thành Thăng Long chùa Trấn Quốc, Văn miếu quốc tử giám, Đền Đô, Cổ Loa, phố tây, chợ Đồng Xuân, con đường gốm sứ... đường phố ngày nay khang trang hơn, thông thoáng, sạch đẹp và hiện đại hơn, nhiều ô-tô, xe gắn máy, mô tô.

Hơn nữa Hà Nội có phi trường và là trung tâm giao thông của các địa điểm du lịch nổi danh như Sapa, động Tam Cốc, rừng Cúc Phương, Mai Châu, chùa Hương,.. nhất là vịnh Hạ Long danh tiếng toàn cầu.

Trung tâm Hoàng thành Thăng Long-Hà Nội là di sản thứ 6 của Việt Nam được UNESCO công nhận; sau vịnh Hạ Long, vườn Quốc gia Phong Nha - Kẻ Bàng, quần thể di tích cố đô Huế, phố cổ Hội An, Thánh địa Mỹ Sơn. Không vĩ đại, không đẹp rực rỡ; nhưng di sản Hoàng thành Thăng Long có một giá trị đặc biệt là giá trị văn hóa-lịch sử của thời đại ngàn năm.

Chung quanh Hà Nội, nhiều làng cổ vẫn còn giữ truyền thống ngày xưa như gồm Bát Tràng, lụa Vạn Phúc, pháo Đồng Kỵ, nón Chuông, tương bản Yên Nhân, miến Cự Đà...

Người Hà Nội còn nhớ rõ cái kỷ niệm ngày mừng năm Têt là ngày vua Quang Trung chiến thắng quân Thanh ở Đống Đa trước khi đuổi sạch quân xâm lược về Trung Hoa.

Thăng Long còn là trung tâm văn học của nước Đại Việt ngàn xưa vì là nơi có trường thi đình và có lập ra Văn Miếu với bia đá ghi danh các tiến sỹ, ngày nay được kể là di sản UNESCO.

Người Hà Nội có tính cách thanh lịch. Họ rất hào hoa, phong nhã, có trí thông minh, có tư duy sắc bén, lập luận chặt chẽ, có ngôn ngữ trong sáng, gọn gàng. Người Hà Nội ưa thích sự liêm chính trong sạch không thích tham nhũng, không thích hà hiếp kẻ dưới.

Người Hà Nội không có máu tham, không dám dấn thân làm việc khó, e ngại đủ điều, chỉ thích sống bình yên, không muốn xa ba mươi sáu phố phường. Người Hà Nội không ưa sự ồn ào phô trương, rất ghét thói trưởng giả học làm sang kệch cỡm lộ bịch. Họ sống bình lặng, nhưng rất sành điệu ăn chơi. Có người lấy sự sành điệu ăn chơi làm lẽ sống của mình hơn là làm những việc ích nước lợi dân.

Tóm lại, sống bình lặng, lịch lãm, tôn trọng lễ phải đạo đức và chính nghĩa, không dám dấn thân, không dám làm việc lớn, hay hoài vọng và mơ mộng, thích suy tưởng nội cô đơn, buồn tủi của kiếp người. Đó là đặc trưng phổ quát của người Hà Nội. Bây giờ Hà Nội trở nên hỗn tạp với các dân ngụ cư từ các nơi khác đến. Họ mang lối sống “hỗn tạp” đến đất ngàn năm văn vật.

Cái lịch lãm của người Hà Nội còn thể hiện trong văn hóa ẩm thực và còn là một nét đẹp riêng của người dân nơi đây. Người Hà Nội đã và vẫn coi chuyện ăn uống là một cách thể hiện những thú vui và sở thích, những điểm nhấn cá tính và phong cách của mình. Đặc sản Hà Nội rất đa dạng như: Bún chả Hà Nội, bánh rán lúc lắc, bún ốc, chả cá Lã Vọng, phở Bát Đàn, kem Tràng Tiền, bánh tôm Hồ Tây và đặc biệt nhất là món chả rươi, cốm Vòng, nem Phùng, bánh cuốn Thanh Trì, nem chua làng Vẽ, bún thang, rắn Lê Mật

Hà Nội đã thay đổi nhiều không chỉ đường sá mà thay đổi ngay cả trong tinh thần. Đời sống văn hóa, tinh thần của người Hà Nội ngày càng cao đạt nhiều thành tựu mà thế giới ai mộ.

Hà Nội đã đạt được nhiều thành tích vinh dự:

Năm 1999, Thủ đô Hà Nội được Tổ chức UNESCO vinh danh là “Thành phố vì hòa bình”.

Năm 2000, Chủ tịch nước đã ký bằng tặng thưởng thành phố Hà Nội danh hiệu “Thủ đô anh hùng” vì đã có công lao to lớn trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ tổ quốc”.

Trong 5 năm liền (2008 - 2012), Thành phố được tặng Cờ thi đua của Chính phủ.

Năm 2010, nhân kỷ niệm 1000 năm Thăng Long-Hà Nội vinh dự được Chủ tịch nước tặng thưởng Huân chương Sao vàng .

Thủ đô Hà Nội nổi tiếng với 36 phố phường và những nét văn hóa độc đáo của người dân nơi đây. Ngày nay, với sự ồn ào và náo nhiệt của xu hướng quốc tế hóa, Hà Nội cũng trở nên nhộn nhịp hơn trước, nhưng người Hà Nội vẫn còn giữ được những nét văn hóa xưa.

Trong tương lai, Hà Nội với vị thế là trái tim của cả nước, đầu não chính trị - hành chính quốc gia, trung tâm lớn về văn hóa, khoa học, giáo dục, kinh tế và giao dịch quốc tế, Hà Nội phấn đấu bảo đảm ổn định vững chắc về chính trị, trật tự an toàn xã hội; phát triển kinh tế, văn hóa toàn diện, bền vững; xây dựng Thủ đô ngày càng giàu đẹp, văn minh, thanh lịch, hiện đại, với dấu ấn ngàn năm văn hiến, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân.

Hơn 1000 năm qua, với bao nhiêu sự đổi thay, Thăng Long-Hà Nội trong đà phát triển ngày nay, vẫn giữ được những nét văn hóa, lịch sử như nhận xét của vua Lý Thái Tổ: "*Vùng đất thiêng Thăng Long là nơi "bốn phương tụ họp, đô thành bậc nhất của đế vương muôn đời"*.

Hà Nội góp phần cùng cả nước thực hiện mục tiêu cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại hội nhập toàn cầu.